

การสร้างแนวทางป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจราจรโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม

Design of guideline to prevent traffic accidents through participation of the network Yang Sisurat District, Mahasarakham province

ชวัลลักษณ์ รัตนสิงหา¹ สุทธินนท์ เสนารินทร์² และกรรณพร บัวลวิ้น³
Chawullaluk Rattanasingha¹, Suthinon Senarin² and kunnaporn Bowleevon³

บทคัดย่อ

บทนำ : การป้องกันการเกิดอุบัติเหตุทางการจราจรมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะสามารถลดการบาดเจ็บ พิการ และสูญเสียชีวิตได้เป็นอย่างดีอีกทั้งทำให้ลดการสูญเสียทางเศรษฐกิจได้อีกทางหนึ่ง

วัตถุประสงค์ : เพื่อสร้างแนวทางป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจราจรโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายอำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม

วิธีการศึกษา : การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยการมีส่วนร่วม กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยภาคีเครือข่ายที่รับผิดชอบงานอุบัติเหตุจราจรอำเภอยางสีสุราช จำนวน 163 คน การเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสังเกต สทนากลุ่ม และแบบสอบถาม ตั้งแต่เดือนเมษายน 2557 ถึง เดือนเมษายน 2558

ผลการศึกษา : ระยะเวลาที่ 1 ปัญหาการเกิดอุบัติเหตุจราจรอำเภอยางสีสุราช พบว่า มีปัจจัยอยู่ 2 อย่างคือ 1) ปัญหาความเสี่ยงของถนนที่มีการชำรุด จุดเสี่ยงต้องระวังพิเศษเช่น โรงเรียน ตลาดนัด 2) พฤติกรรมการใช้รถ การไม่สวมหมวกนิรภัย ใช้สุราและของมีเมาในขณะขับรถ ใช้ความเร็วสูงเกิดกฎหมายกำหนด ระยะเวลาที่ 2 การแก้ไขปัญหาโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย 1) โครงการเตรียมความพร้อมรับอุบัติเหตุหมู่และสาธารณภัย กิจกรรมการทำสัญญาณจราจรในพื้นที่จุดเสี่ยง 2) กิจกรรมจัดระบบการจอดรถและการใช้ทางเดินรถ 3) กิจกรรมแก้ไขการปัญหาอุบัติเหตุจราจรในโรงเรียน ระยะเวลาที่ 3 การประเมินผลการดำเนินกิจกรรมป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจราจรโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายอำเภอยางสีสุราช สามารถลดปัจจัยเสี่ยงที่จะทำให้เกิดอุบัติเหตุลงได้อย่างต่อเนื่อง และให้มีการดำเนินการขยายผลสู่ระดับตำบลต่อไป

สรุป : ปัจจัยต่างๆที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุจราจร ซึ่งการให้ความรู้หรือการบังคับใช้กฎหมายที่ผ่านมาไม่สามารถป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจราจรได้ แต่การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการสร้างแนวทางป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจราจรที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและบริบทของชุมชน น่าจะช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ : แนวทางป้องกัน, อุบัติเหตุจราจร, การมีส่วนร่วม

ABSTRACT

Introduction : Prevention of traffic accidents is extremely important. You can reduce injury, disability and death. also reduces economic loss as well.

Objective : To Design of guideline to prevent traffic accidents through participation of the network Yang Sisurat District

Method : This study was action research. The target group for the study of the 163 Parties to the network responsible for a traffic accident, Yang Sisurat District. Data were collected through observations, field notes, focus-group interviews, and questionnaires. Research conducted from April 2014 to late April 2015.

Results : Phase one problem, traffic accidents Yang Sisurat District found that 1) the risk that the damaged road accidents frequently as school market. 2) risk behavior in the car. Not wearing helmets, drinking and driving speed. Phase 2 solutions a traffic accident. 1) the accident and disaster preparedness. 2) The traffic signal 3) organization of parking and road use 4) the troubleshooting a traffic accident in school. Phase 3 evaluation of the project to prevent traffic accidents showed that reducing risk factors to cause the accident was continuing. also the operation expanded to the district level.

Conclusion : Factors that cause traffic accidents. The education or law enforcement, the past can prevent traffic accidents. But the involvement of partners in creating solutions to prevent traffic accidents, in line with the lifestyle and community context. Should help resolve the problem as well.

Keywords : Design of guideline to prevent, Traffic accidents ,Participation

บทนำ

องค์การอนามัยโลกได้ทำการเก็บสถิติการตายจากอุบัติเหตุบนท้องถนนจากทั่วโลกพบว่ามียอดการตายเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง มียอดการตายเฉลี่ยทั่วโลก 18 คนต่อ 100,000 ประชากร และพบว่าประเทศไทยมียอดการตายจากอุบัติเหตุบนท้องถนนมากเป็นอันดับ 2 ของโลก เฉลี่ยมีผู้เสียชีวิต 44 คนต่อ 100,000 ประชากร ในปี พ.ศ. 2556 พบอุบัติเหตุการจราจรในประเทศไทย 32 ล้านคัน พบเป็นอุบัติเหตุการจราจรยานยนต์มากกว่ารถยนต์ถึง 6 ล้านคัน มีผู้เสียชีวิต 14,789 คน บาดเจ็บ 1 ล้านคนต่อปี และพบเสียชีวิตเฉลี่ยชั่วโมงละ 1.6 คน1 พบว่า อัตราการตายมากกว่าอัตราการตายจากโรคร้ายแรงอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็น มะเร็ง หรือเอดส์ และจากปัญหาการสวมหมวกกันน็อกในประเทศไทยที่พบว่ามีผู้ใช้และผู้โดยสารน้อยกว่าครึ่งที่สวมหมวกกันน็อก ร้อยละ 43 เมื่อแยกประเภทพบว่าผู้ใช้

รถจักรยานยนต์ที่สวมหมวกกันน็อกเพียง ร้อยละ 51 และ ผู้โดยสารสวมหมวกกันน็อกเพียง ร้อยละ 19 ซึ่งพบสาเหตุที่สำคัญที่สุดคือเมาแล้วขับรองลงมาและขับเร็วเกินกำหนด1

จังหวัดมหาสารคามเป็นจังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีความสะดวกในการเดินทางเป็นเส้นทางเชื่อมโยงเพื่อเดินทางไปหัวเมืองใหญ่อื่นๆในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีทางหลวงแผ่นดินหลายสายผ่านและพบว่าเป็นจังหวัดที่มีอัตราการขยายตัวของประชากรที่สูง เนื่องจากเมืองมหาสารคามมีบทบาทสำคัญในการเป็นเมืองศูนย์กลางบริการทางการศึกษา มีความหนาแน่นของประชากรในเขตผังเมืองรวมเมืองมหาสารคาม เฉลี่ยเท่ากับ 1,700 คนต่อตารางกิโลเมตร ประชากรส่วนใหญ่ใช้รถจักรยานยนต์เป็นหลักในการเดินทาง ร้อยละ 57.4 และจากรายงานการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุและเหตุอื่น ทั้งหมดของสำนักงานสาธารณสุข

จังหวัดมหาสารคามพบว่าในปีงบประมาณ พ.ศ.2556 อุบัติเหตุจากการจราจรและขนส่งเป็นสาเหตุหลักของการบาดเจ็บและเสียชีวิตเป็นอันดับ 1 และพบว่าถนนที่มีอุบัติเหตุเกิดขึ้นมากที่สุดคือทางหลวง ซึ่งมีจำนวนหลายสายในจังหวัดมหาสารคาม อำเภอสาขาสีสุราษฎร์ ปี 2556 มีอุบัติเหตุจราจรจำนวน 319 ราย มีผู้ประสบอุบัติเหตุภาวะวิกฤตและสังเกตอาการที่โรงพยาบาลต่อ 81 ราย และเสียชีวิต 1 ราย ในปี 2557 มีผู้ประสบอุบัติเหตุจราจรเพิ่มขึ้นเป็น 390 ราย มีผู้ประสบอุบัติเหตุภาวะวิกฤตและสังเกตอาการที่โรงพยาบาลต่อจำนวน 66 ราย และเสียชีวิต 2 ราย จากจำนวนผู้ประสบอุบัติเหตุจราจรมีการตีมีสุรามากที่สุด ร้อยละ 75 และมีแนวโน้มที่สูงขึ้นในทุกปี 2

จากสถานการณ์ดังกล่าวจึงมีความจำเป็นในการสร้างและพัฒนาแนวทางการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจราจรโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ประกอบด้วย สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาล โรงเรียน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันอุบัติเหตุจากการจราจรที่มีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืนที่เกิดขึ้นในชุมชน

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อสร้างแนวทางป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจราจรโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายอำเภอสาขาสีสุราษฎร์ จังหวัดมหาสารคาม

วิธีการศึกษา

รูปแบบการวิจัย การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีขั้นตอน 3 ระยะ ได้แก่

- 1.วิเคราะห์สถานการณ์และค้นหาปัญหา (Diagnostic)
- 2.การสร้างแนวทางป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจราจร

โดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายอำเภอสาขาสีสุราษฎร์ จังหวัดมหาสารคาม มี 3 ขั้นตอน ได้แก่

การค้นข้อมูลสถานการณ์อุบัติเหตุจราจรในเขตอำเภอสาขาสีสุราษฎร์ จังหวัดมหาสารคาม

วางแผนแก้ไขปัญหายุติเหตุจราจร (Action-Planning)

การดำเนินกิจกรรมตามแผน (Implementing)
3.การประเมินผล (Evaluating) กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ ภาคีเครือข่ายที่รับผิดชอบงานอุบัติเหตุจราจร ได้แก่ 1) ตัวแทนงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อำเภอสาขาสีสุราษฎร์ 2 คน 2) ตัวแทนผู้นำในชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน กำนันในเขตอำเภอสาขาสีสุราษฎร์ 22 คน 3) เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลสาขาสีสุราษฎร์ 15 คน 4) ครูโรงเรียนในเขตอำเภอสาขาสีสุราษฎร์ 4 คน 5) สถานีตำรวจภูธรอำเภอสาขาสีสุราษฎร์ 5 คน 6) อาสาสมัครในชุมชน 13คน 7) เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขอำเภอสาขาสีสุราษฎร์ 2 คน จำนวน 63 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบจำเพาะเจาะจง

เครื่องมือในการวิจัย

แบบสอบถามคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขในการเข้าร่วมประชุมปัญหาการเกิดอุบัติเหตุจราจร จุดเสี่ยงที่มีการเกิดอุบัติเหตุจราจรบ่อยครั้ง และการประสานความร่วมมือในการดำเนินการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจราจรในเขตอำเภอสาขาสีสุราษฎร์ แนวทางการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการดำเนินการป้องกันปัญหาอุบัติเหตุจราจรในเขตอำเภอสาขาสีสุราษฎร์

การสนทนากลุ่มในแต่ละรอบและมีการดำเนินการค้นข้อมูลสู่ภาคีเครือข่ายได้แก่ 1) ตัวแทนงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 2) ตัวแทนผู้นำในชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน 3) เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 4) ครูโรงเรียนในเขตอำเภอสาขาสีสุราษฎร์ 5) สถานีตำรวจภูธรอำเภอสาขาสีสุราษฎร์ 6) อาสาสมัครในชุมชนในขั้นตอนที่ 2 การสร้างแนวทางป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจราจรโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายอำเภอสาขาสีสุราษฎร์ จังหวัดมหาสารคาม ในขั้นตอนที่ 2 การค้นข้อมูลสถานการณ์อุบัติเหตุจราจรในเขตอำเภอสาขาสีสุราษฎร์ จังหวัดมหาสารคาม

แบบรายงานอุบัติเหตุจราจร จากการรวบรวมข้อมูลของผู้บาดเจ็บจากการเกิดอุบัติเหตุจราจรที่มารับการรักษาที่โรงพยาบาลสาขาสีสุราษฎร์ ตั้งแต่เดือนเมษายน 2557 ถึงเดือนเมษายน 2558 ที่มารับการรักษาทั้งหมดแบ่งเป็นผู้ที่มารับการรักษาประเภทผู้ป่วยนอก ผู้ป่วยที่มารับการรักษาต่อในโรงพยาบาล และผู้รับบริการที่ได้ส่งต่อไปยังสถานพยาบาล

อื่นตามความซับซ้อนของการบาดเจ็บ ผู้บาดเจ็บที่เสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจร พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุในแต่ละครั้ง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาโดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่

ระยะ วิเคราะห์สถานการณ์และค้นหาปัญหา (Diagnostic) โดยการประชุมและเข้าสนทนากลุ่มกับภาคีเครือข่ายโดยมีการจัดกลุ่มที่มีแบบกลุ่มคุณลักษณะเหมือนกัน (Homogeneous group) โดยแบ่งออกเป็น 7 กลุ่มตามพื้นที่เขตรับผิดชอบในตำบล โดยแต่ละกลุ่มมีคุณสมบัติเหมือนกัน คือ 1) ตัวแทนงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 2) ตัวแทนผู้นำในชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน 3) เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 4) ครูโรงเรียนในเขตอำเภอยางสีสุราช 5) สถานีตำรวจภูธรอำเภอยางสีสุราช 6) อาสาдукฉินชุมชนโดยใช้แบบสอบถามคำถามปลายเปิดในการสัมภาษณ์การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องของการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาคารจรจร การวิเคราะห์สถานการณ์อุบัติเหตุจราจรในเขตอำเภอยางสีสุราช โดยจากแบบรายงานอุบัติเหตุจราจร โดยแบ่งเป็นรายตำบล การวิเคราะห์ค้นหาจุดเสี่ยงที่เกิดอุบัติเหตุทางจราจรที่เกิดบ่อยสภาพถนนและองค์ประกอบอื่นๆที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุจราจร และการร่วมมือของภาคีเครือข่ายการดูแลสถานการณ์อุบัติเหตุจราจรในเขตอำเภอยางสีสุราช โดยประชุมกลุ่มนี้มีการจัดขึ้นโดยกำหนดวันในการเข้ากิจกรรมกลุ่ม ใช้วาระการประชุมในระดับอำเภอดำเนินนโยบายอุบัติเหตุจราจรระดับอำเภอเดือนละ 1 ครั้ง

ระยะ การสร้างแนวทางป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจราจรโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายอำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนได้แก่

1.การคืนข้อมูลสถานการณ์อุบัติเหตุจราจรในเขตอำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม โดยแบ่งข้อมูลตามพื้นที่เขตรับผิดชอบในตำบล โดยภาคีเครือข่ายที่รับข้อมูลคืน ได้แก่ 1) ตัวแทนงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 2) ตัวแทนผู้นำในชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน 3) เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

4) ครูโรงเรียนในเขตอำเภอยางสีสุราช 5) สถานีตำรวจภูธรอำเภอยางสีสุราช 6) อาสาдукฉินชุมชน ในการเข้าร่วมประชุมกลุ่มนี้มีการจัดขึ้นโดยกำหนดวันในการเข้ากิจกรรมกลุ่ม ใช้วาระการประชุมในระดับอำเภอดำเนินนโยบายอุบัติเหตุจราจรระดับอำเภอเดือนละ 1 ครั้ง

2.วางแผนแก้ไขปัญหาคืออุบัติเหตุจราจร (Action-Planning)วางแผนแก้ไขปัญหาคืออุบัติเหตุโดยการเข้าร่วมการประชุมโดยภาคีเครือข่าย ได้แก่ 1)ตัวแทนงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 2)ตัวแทนผู้นำในชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน3)เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 4)ครูโรงเรียนในเขตอำเภอยางสีสุราช 5)สถานีตำรวจภูธรอำเภอยางสีสุราช 6)อาสาдукฉินชุมชนการข้อมูลจากการวิเคราะห์สถานการณ์และค้นหาปัญหา (Diagnostic) และข้อมูลการคืนข้อมูลสถานการณ์อุบัติเหตุจราจรในเขตอำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม

3.การดำเนินกิจกรรมตามแผน (Implementing) มีการดำเนินกิจกรรมตามการวางแผน 2 ส่วน โดยดำเนินการในภาพรวมของอำเภอก่อนและมีการขยายกิจกรรมลงสู่ระดับตำบล คือ ภาพรวมการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจราจรของอำเภอยางสีสุราช โดยภาคีเครือข่ายได้แก่ 1) ตัวแทนงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 2) ตัวแทนผู้นำในชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน 3) เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 4) ครูโรงเรียนในเขตอำเภอยางสีสุราช 5) สถานีตำรวจภูธรอำเภอยางสีสุราช 6) อาสาдукฉินชุมชน

วงรอบ 2 การป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจราจรของอำเภอยางสีสุราช ระดับตำบลโดยภาคีเครือข่ายระดับตำบล ได้แก่ 1) ตัวแทนงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 2) ตัวแทนผู้นำในชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน3) เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 4) ครูโรงเรียนในเขตอำเภอยางสีสุราช 5) สถานีตำรวจภูธรอำเภอยางสีสุราช 6) อาสาдукฉินชุมชน

ระยะประเมินผลการพัฒนา หลังจากผ่านกระบวนการดำเนินกิจกรรมตามวงรอบ ประเมินการดำเนินกิจกรรมที่ผ่านมาโดยการเข้ากลุ่มสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมในรอบ 6 เดือนและอภิปรายผลการ

ดำเนินงานในการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจราจรและข้อเสนอแนะในการนำไปดำเนินการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจราจรในวงรอบต่อไป

ผลของการศึกษาครั้งนี้สามารถแบ่งเป็นการดำเนินการ 3 ระยะดังนี้ คือ

ระยะที่ 1 วิเคราะห์สถานการณ์และค้นหาปัญหา (Diagnostic) อำเภอยางสีสุราชเป็นเขตกิ่งเมืองกิ่งชนบทกำลังมีการพัฒนาระบบการขนส่งและการคมนาคมให้ดียิ่งขึ้นแต่เนื่องจากยังอยู่ในช่วงของการพัฒนา ในส่วนที่พัฒนาแล้วทำให้ประชาชนมีความไม่คุ้นชินและเกิดปัญหาอยู่บ่อยครั้ง และในส่วนที่ยังไม่มีการพัฒนาก็ยังเป็นถนนที่มีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดอุบัติเหตุ จากวิเคราะห์ปัญหาที่เป็นสาเหตุของอุบัติเหตุจราจรในเขตอำเภอยางสีสุราช มีอยู่ดังนี้ คือ จุดเสี่ยงในเขตอำเภอยางสีสุราช (ถนนสายหลัก) 1) ถนนหน้า ธนาคาร เพื่อการเกษตรระยะสั้นเป็นถนนสี่เลนมีผู้มารับบริการเป็นจำนวนมาก มีการจอดรถยนต์และรถจักรยานยนต์ไว้บริเวณหน้าธนาคารล้ำเข้าถึงเขตทางเดินรถทำให้เกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง และในบริเวณนี้มีการกลับรถ ข้ามทางเดินรถด้วยการจอดที่ล้ำเขตทางเดินรถทำให้มีการบดบังทัศนวิสัยของการมองเห็นจึงเกิดอุบัติเหตุขึ้น 2) ถนนหน้าโลตัสเป็นอีกหนึ่งจุดที่มีผู้ใช้ถนนเป็นจำนวนมากเนื่องจากบริเวณนี้มีร้านค้าร้านใหญ่จำนวนหลายร้าน การจอดรถล้ำเขตทางเดินรถและการกลับรถข้ามทางเดินรถมีจำนวนมากจึงเกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง 3) โค้งวัดยางสีสุราช บริเวณนี้เป็นทางโค้งที่มีรัศมีแคบและบริเวณนั้นมีกำแพงวัดที่สูงและหนาทึบ ทำให้บดบังทัศนวิสัย 4) ถนนหน้าโรงเรียนชุมชนยางสีสุราช ในทุกวันอาทิตย์ช่วงเวลา 15.00 นาที่ - 20.00 นาที่ มีการตั้งตลาดนัดคลองถม มีผู้มาใช้บริการจำนวนมาก มีการจอดรถและมีคนเดินข้ามถนนจำนวนมาก ส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง และพฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนมีความเสี่ยงมาก พฤติกรรมเสี่ยงที่มีมากที่สุดคือ การไม่สวมหมวกนิรภัย ใช้สุราและของมีเมาในขณะที่ขับรถ ใช้ความเร็วสูงเกิดกฎหมายกำหนดและกลุ่มช่วงวัยที่เกิดอุบัติเหตุมากที่สุด ช่วงวัย 15 - 19 ปี

ระยะที่ 2 วางแผนและการแก้ไขปัญหา หลังจากวิเคราะห์สถานการณ์และปัญหาได้มีการสนทนากลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำให้เกิดการจัดกิจกรรมโครงการในระดับ

อำเภอ โดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย คือ โครงการเตรียมความพร้อมรับมืออุบัติเหตุหมู่และสาธารณภัยอำเภอยางสีสุราช มีการจัดขึ้นโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการดำเนินกิจกรรมต่างได้แก่ กิจกรรมที่ 1 เติมนรงค์ไม่เมา ไม่แว้น ไม่แบน ติดถนนเดินรณรงค์ในโรงพยาบาลยางสีสุราช และในเขตอำเภอยางสีสุราช มีการแจกสติ๊กเกอร์รณรงค์ป้องกันอุบัติเหตุ กิจกรรมที่ 2 รณรงค์ขับขี่ปลอดภัย ใช้รถใช้ถนน การใช้ขับขี่รถจักรยานยนต์ที่ปลอดภัย และการปฏิบัติตามกฎจราจรที่ถูกต้อง กิจกรรมที่ 3 ซ้อมแผนอุบัติเหตุจราจรโดยเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลยางสีสุราชและภาคีเครือข่ายตามแผนการรับสาธารณภัย โดยภาคีเครือข่ายประกอบด้วย 1) ตัวแทนงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 2) ตัวแทนผู้นำในชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน 3) เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 4) ครูโรงเรียนในเขตอำเภอยางสีสุราช 5) สถานีตำรวจภูธรอำเภอยางสีสุราช 6) อาสาสมัครชุมชน การจัดกิจกรรมเพื่อจัดระบบการจอดรถและการใช้ทางเดินรถทางเดินถนนในช่วงตลาดนัดคลองถม โดยการแบ่งโซนการจอดรถตามประเภทคือโซนรถยนต์และโซนรถจักรยานยนต์โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรอำเภอยางสีสุราช

กิจกรรมการทำสัญญาณจราจรในพื้นที่จุดเสี่ยง มีการติดกระดกโค้ง ทำสัญญาณจราจรบนพื้นถนน และสัญญาณไฟกระพริบโดยองค์การบริหารส่วนตำบลยางสีสุราช

กิจกรรมแก้ไขการปัญหาอุบัติเหตุจราจรในโรงเรียน มีการจัดโครงการการขับขี่ปลอดภัยในโรงเรียน รณรงค์และมีการจัดเสียงตามสายในโรงเรียน มีการตั้งชมรมถนนปลอดภัยในสถานศึกษา (RSC) ในบริเวณหน้าโรงเรียนจัดทำสัญญาณจราจรตลอดแนวและมี อปพร. จัดระบบการจราจรในช่วงก่อนเข้าเรียนและหลังเลิกเรียน ในกิจกรรมนี้ได้มีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนและผู้นำชุมชน

ระยะที่ 3 การประเมินผลและการสะท้อนกลับจากการวิเคราะห์สถานการณ์อุบัติเหตุจราจรในเขตอำเภอยางสีสุราชพบว่าการเกิดอุบัติเหตุจราจรในเขตพื้นที่อำเภอยางสีสุราชมีปัจจัยอยู่ 2 อย่างคือ 1) ปัญหาความเสี่ยงจาก

ลักษณะกายภาพของถนนที่มีการชำรุด จุดเสี่ยงต้องระวัง พิเศษเช่น โรงเรียน ตลาดนัด 2) พฤติกรรมการใช้รถใช้ถนน มีความเสี่ยงมาก ในระยะที่ 2 มีการดำเนินกิจกรรมป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจราจรโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย อำเภอยางสีสุราชอย่างต่อเนื่อง ในการประชุมภาคีเครือข่าย เห็นสมควรให้มีการดำเนินการขยายผลสู่ระดับตำบล

สรุปอภิปรายผล

จากการดำเนินงานป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจราจร เพื่อสร้างแนวทางป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจราจรโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายอำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะเป็นกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายและการทำงานการดำเนินงานการแก้ไขหรือป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจราจร 5 การมีส่วนร่วมโดยทั่วไปในการตัดสินใจในขั้นตอนการปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ รวมทั้งการประเมินผลและสะท้อนกลับได้ปรับให้มีความเหมาะสม6ตามบริบทของเครือข่ายในพื้นที่อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม ทำให้เกิดการดำเนินกิจกรรมการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุอย่างต่อเนื่องโดยการร่วมมือจากภาคีเครือข่ายดังนี้

ในระยะที่ 1 เกิดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (participation in decision making) ได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหา จุดเสี่ยงของถนนในเขตพื้นที่อำเภอยางสีสุราชที่เกิดอุบัติเหตุจราจรบ่อยครั้ง สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุจราจรในปีที่ผ่านมา และการร่วมกันตัดสินใจในการวางแผนจัดกิจกรรม โครงการ แนวทางการป้องกันอุบัติเหตุจราจรในเขตอำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม

ในระยะที่ 2 เกิดการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (participation in implementation) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติที่สำคัญ 3 ประการ คือ

การมีส่วนร่วมในการสรรทรัพยากร (resource contribution) การมีส่วนร่วมต่อการดำเนินกิจกรรมโดยบุคลากรภาคีเครือข่ายร่วมกันดำเนินกิจกรรมป้องกันอุบัติเหตุจราจร ร่วมทั้งการสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ได้แก่ อุปกรณ์การทำป้ายเตือนจุดเสี่ยง อุปกรณ์

การปรับปรุงทัศนียภาพบริเวณไหล่ทาง งบประมาณและการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ซ่อมแซมถนน

การมีส่วนร่วมในการบริหารและประสานงาน (project administration and coordination) มีการประสานงานระหว่างภาคีเครือข่ายในการประสานความร่วมมือในการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจราจรในอำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ การประสานจากคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อของงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ซ่อมแซมถนนทางเข้าส่วนราชการจากองค์การบริหารส่วนตำบล การมีส่วนร่วมในการขอความร่วมมือ (Participation in enlistment) การขอความร่วมมือบุคลากรในภาคีเครือข่ายในการเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ การดำเนินการซ่อมแซมสาธารณภัย การรณรงค์การใช้รถใช้ถนนอย่างปลอดภัย

การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (participation in benefits) จากการดำเนินกิจกรรมแนวทางป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจราจรโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายอำเภอยางสีสุราช ในครั้งนี้ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 2 ประการดังนี้

ผลประโยชน์ด้านวัตถุ (material benefits) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของบุคคล ได้แก่ การมีถนนที่ปลอดภัยต่อการจราจรในเขตอำเภอยางสีสุราช

ผลประโยชน์ด้านสังคม (social benefits) เป็นความต้องการด้านพื้นฐานด้านสาธารณะ ได้แก่ ความพึงพอใจจากการใช้รถใช้ถนน

ในระยะที่ 3 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (participation in evaluation) จากการประเมินผลได้ผลเสียจากการดำเนินกิจกรรมการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจราจรในอำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม และนำผลที่ได้มาร่วมกันดำเนินการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาต่อ

เอกสารอ้างอิง

1. มูลนิธิเมาไม่ขับ. “สถิติผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนนทั่วประเทศ” [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา <http://www.ddd.or.th/StatisticsOfDeathAndInjuries> (15 พฤศจิกายน 2558).

- 2.โรงพยาบาลยางสีสุราช.รายงานประจำปีโรงพยาบาลยางสีสุราช. มหาสารคาม ; 2557.
3. นพรัตน์ ช่วงเวฬุวรรณ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลสะตอ อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด.วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การจัดการภาครัฐและภาคเอกชนวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา ; 2556.
4. นภาพรณ์ อินตะ. การมีส่วนร่วมของพยาบาลวิชาชีพในการพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล. การค้นคว้าแบบอิสระสาธาณสุขศาสตรมหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ; 2554.
- 5.สุรางค์ศรี ศีตมโนชญ และคณะ. การพัฒนารูปแบบการแก้ไขปัญหาการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรอย่างมีส่วนร่วมโดยอาศัยทรัพยากรและศักยภาพในพื้นที่ จังหวัดภูเก็ต. วารสารวิชาการสาธารณสุข ; 2557.
- 6.ยุทธพงษ์ เข้าประมงค์.การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบางพระอำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารทั่วไปวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ , มหาวิทยาลัยบูรพา ; 2555.